

Диана Дамеан

**Невидливото, замолченото,
исклученото: Погрешно
претставување на жените
во Европскиот устав**

Dianna Damean

**The Invisible, the Silenced,
the Excluded: Women's
Misrepresentation in the
European Constitution**

Вовед

Кон недостатоците на Европскиот устав може да се пристапи од неколку перспективи; во следниот текст ќе говорам за родовите прашања. Избрав да се осврнам на институцијата брак, на нееднаквите односи на моќ во традиционалното семејство и на нивното влијание врз правата на жените, како човекови права. За таа цел го анализирав одделот II од Европскиот устав - Повелба за основните права на Унијата¹, со кој се гарантираат човековите права на сите граѓани, но единствено во јавната сфера. Со оглед на тоа што приватноста останува невидлива за јавноста, повеќето жени не се во состојба да ги уживаат „основните права“ на начин на кој можат тоа да го прават мажите. Од моја гледна точка, Европскиот устав не ги претставува жените соодветно и ги игнорира нивните конкретни проблеми и потреби. Имајќи го предвид фактот што целиот овој дискурс е машки ориентиран, жените во овој контекст се замолчени и невидливи. Оваа моја теза ќе ја поддржам со аргументите и примерите што следат.

Introduction

The lacks of the European Constitution can be approached from many perspectives; in the following text I will discuss the gender related issues. I chose to focus on the institution of marriage, on the unequal power relations within the traditional family and on how they alter women's rights as human rights. In order to do so, I analysed Part II of the European Constitution, The Charter of Fundamental Rights of the Union¹ which provides all citizens with human rights only in the public space. Since what occurs in private remains invisible to the public eye, most women can not enjoy their 'fundamental rights' as their fellow men do. From my point of view, the European Constitution does not represent women appropriately and ignores their particular problems and needs. They are silenced and invisible as the dominating discourse is a masculine one. I will support my view with arguments and examples as it follows.

И после децениско војување за еднакви права на сите полиња, жените сè уште се далеку од остварување на својот идеал. Сепак, што се однесува до положбата на жената во јавната сфера, иако само теоретски, мора да признаеме дека е направен значителен напредок. Наспроти ова, положбата на жената во приватната сфера не е многу променета. Дури и феминистичките движења главно се фокусирани на борбата за стекнување права во јавната сфера. Иако феминистките го рedefинираа семејството како рамноправно партнерство помеѓу мажот и жената, не постојат закони кои ќе ги вообличат правата што ги имаат членовите на семејството, поради фактот што семејството е дел од приватноста, а законот не може да се меша во приватноста.

Уставот, сам по себе, не го дефинира семејството на ниеден начин, но претпоставува дека тоа е институција којашто ги претставува сите подеднакво. Според речникот на Мирјам Вебстер (Merriam Webster)², семејството е „колективно тело на лица коишто живеат во иста куќа и под еден раководител или управител“,³ „групата, составена од маж и жена и од нивните деца, ја сочинува основната организациска единица на општеството“.⁴ Понатаму, мажот е дефиниран како „машка глава на домаќинството“,⁵ додека пак жената е дефинирана како „жена; возрастна лице од женски пол; законска придружничка на мажот; жена којашто е брачно врзана за мажот; жена која има маж; мажена жена“,⁶ но не и како „женска глава на домаќинството“. „Мажот“ е дефиниран како автономен субјект, додека „жената“ е дефинирана како објект во однос со субјектот. Таа нема своја автономија; таа постои единствено во релација со мажот. Иако и терминот „маж“ е поврзан и не може самостојно да постои без жена, сепак нееднаквата положба на жената во семејството се изразува преку терми-

After decades of militating for equal rights in all fields of activity, women are still far from reaching their ideal. We have to admit, though, that remarkable progress has been made in this regard as women's condition in the public sphere has improved, at least theoretically. Despite all this, women's condition in the private sphere hasn't changed much. Feminist movements focused mainly on acquiring rights in the public space. Although feminists redefined family as an equal partnership between women and men, there are no laws stating the rights the members of a family should have, for the mere reason that family deals with private and the law can not interfere with privacy.

Constitution itself does not define family in any way, but assumes it to be an institution everyone represents in the same way. According to Merriam Webster Dictionary,² the family is “the collective body of persons who live in one house, and under one head or manager,”³ “the group comprising a husband and wife and their dependant children, constituting a fundamental unit in the organization of society.”⁴ Moreover, a husband is defined as “the male head of the household,”⁵ whereas a wife is defined as “a woman; an adult female; the lawful consort of a man; a woman who is united to a man in wedlock; a woman who has a husband; a married woman”⁶ and not as “the female head of the household.” The “husband” is defined as an autonomous subject, whereas the “wife” is defined as an object in relation to the subject. She has no autonomy of her own; she exists solely in relation to her husband. Although the term “husband” is also related, as one can not be a husband in the absence of a wife, the unequal position of a woman inside family appears through language, as a “husband” has more value than a “wife.” The language expresses reality and therefore,

нологијата што се употребува и укажува на тоа дека „мажот“ има поголема вредност од „жената“. Јазикот ја отсликува реалноста, па доколку жената зазема инфериорна позиција во семејството, јазикот ќе ја одрази како таква. Доколку Уставот настојува да ја гарантира еднаквоста на жените во сите општествени структури, тогаш мора сериозно да го земе предвид семејството како институција.

Европскиот устав⁷ не е исклучок во овој контекст, бидејќи во вториот дел, во Повелба за основните права на Унијата,⁸ ги дефинира достоинството,⁹ слободата,¹⁰ еднаквоста¹¹ и солидарноста,¹² користејќи го семејството како концепт којшто овозможува нееднаков третман на жената.

Одредбите од Европскиот устав користат непрецизни термини и не уточнуваат како ќе бидат имплементирани законите. Европскиот устав ја користи шемата на традиционално, патријархално семејство, не говори за односите на моќ во семејството и остава огромен простор за злоупотреба и експлоатација на жената во семејството. Одредбите можат лесно да се интерпретираат и тие адресираат машки сегмент. За жените станува збор по исклучок, само кога се зборува за работи во врска со репродукција¹³ или за помалку претставениот пол.¹⁴

Токму затоа, сметав дека е добредојдена феминистичка критика на Европскиот устав.

Надвор од општеството – семејството како приватна сфера

Иако семејството претставува дел од општеството, тоа е истовремено и надвор од него. Поделбата на јавно - приватно, дозволува постоење на посебни норми

if the wife occupies an inferior position inside family, language shall portray her as such. If the Constitution intends to guarantee equality for women in all social structures, it must seriously take into consideration the institution of family.

The European Constitution⁷ is no exception as in its second part, The Charter of Fundamental Rights of the Union,⁸ it defines dignity,⁹ freedom,¹⁰ equality¹¹ and solidarity¹² using a concept of family that allows an unequal treatment of women.

The articles in the European Constitution use vague terms and do not clearly specify how its laws shall be implemented. The European Constitution uses the pattern of the traditional, patriarchal family, does not discuss power relations within it, leaving room for the abuse and exploitation of women inside family. The articles are easily interpretable and they address a masculine segment. Women come into discussion as exceptions, due to reproduction related matters¹³ or as the underrepresented sex.¹⁴

Therefore, I considered that a feminist critique of the European Constitution is welcome.

Outside of Society – Family as Private Space

Although family is a part of society it is, at the same time, outside it. The separation public-private allows the existence of separate norms in the family, different from

во семејството, различни од оние коишто владеат во јавниот простор.

Семејството е патријархална форма на заедница, каде мажот е глава на семејството, а жената (и децата) потчинета/и. „Главата“ ги донесува правилата, ги донесува одлуките и има моќ во однос на неговите потчинети. Тој нема да се воздржи од употреба на својата моќ во случаи кога неговите потчинети нема да му се покорат. Тој може да ја користи својата моќ во приватната сфера, бидејќи законот не навлегува во неа; од оваа гледна точка, односите во семејството може да наликуваат на односите помеѓу господарот и неговите робови. Ќе започнам со неколку рефлексии за институцијата брак и неговата компатибилност со насилството. Бракот е форма на организирање на општествените односи помеѓу половите. Со самиот почеток на бракот, животите на мажот и на жената драстично се менуваат, со оглед на тоа дека се стекнале со друг општествен статус. Бракот е хиерархија составена од еден доминантен маж и една потчинета жена.¹⁵ Насилството на мажот врз жената е „нормална консеквенца“ на оваа хиерархија. Кога го дефинираме насилството над жените, терминот „злоупотреба“ не е ниту научен ниту клинички, туку концепт од политичка природа. Злоупотребата е девијантно поведение, дефинирано од страна на група којашто е доволно голема или политички доволно моќна да го дефинира.¹⁶

Според статистиките на Маргарета Хајден (Margareta Hyden) изнесени во нејзината студија за феноменот домашно насилство,¹⁷ домашното насилство најчесто се случува во семејства засновани на идејата за романтична љубов. Оваа идеја е јадрото на гледиштето на двојката за тоа што претставува семејството. Идејата за романтична љубов имплицира

those governing the public space.

Family is a patriarchal form of organization, having the man as its head and the woman (and children) as subordinate(s). The 'head' establishes the rules, takes the decisions, and has power over his subordinate(s). He will not refrain from using his power whenever his subordinates do not obey him. He can exercise his power in private as no law can interfere; from this point of view, family relations may as well resemble the relations between a master and his slaves. I shall start with a few reflections on the institution of marriage and its compatibility with violence. Marriage is a form of organizing social relations between sexes. Once they start a marriage, men's and women's lives are radically changed as they are provided with a new social status. Marriage is a hierarchy consisting of one dominating man and one subordinate woman.¹⁵ Men's violence against women is a 'natural consequence' of this hierarchy. When we define violence against women, the term "abuse" is neither a scientific nor a clinical concept, but a political one. The abuse is defined as a deviant act by a group that is large enough or has enough political power to define it.¹⁶

According to statistics provided by Margareta Hyden in her study of the domestic violence phenomenon,¹⁷ domestic violence occurs mainly inside families founded on the idea of romantic love. This idea is the centre of the couple's view on what family is all about. The idea of romantic love implies intense desires of personal fulfilment and reconciliation. The marital life-style that promises

постојење интензивни желби за лично исполнување и помирување. Брачниот животен стил што ветува сексуална сатисфакција, репродукција и заедништво, ја поддржува токму оваа идеја. Медиумите играат мошне значајна улога во промовирањето на моделот за среќно семејство како норма, а како исклучок укажуваат на ретки случаи на насилство во семејството. Дури и кога бројот на разведени бракови континуирано се зголемува и „личното“ станува „политичко“, институцијата брак останува недопрена. „Проблемот“ се гледа во индивидуите, а не во семејството како форма на патријархална организација.

Патријархатот зависи од учеството на жените заради удобностите што ги нуди. Мажот ѝ обезбедува на жената заштита, финансиска сигурност и општествен статус во замена за пристап до нејзиното тело, нејзината грижа за него и за неговите деца. Во многу случаи, мажот користи физичка сила за да го добие она што може да се земе со сила, како на пример пристапот до нејзиното тело. Токму овде наидуваме на парадокс: идејата за романтична љубов, иако некомпатибилна со каков било вид насилство, е конструирана на начин што го овозможува насилството на мажот над жената. „Романтичниот“ идеал на мажественоста претставува маж кој е силен, храбар, рационален и способен да го издржува семејството, додека жената се јавува како комплементарен лик, кој ужива во способноста на мажот да ја издржува. Како комплементарен лик, таа може да биде идеализирана и почитувана, или да биде третирана како никој и ништо и (ис)користена.¹⁸

Мажите како група се одликуваат со моќ и нивната доминација над жените е историски и социјално обликувана конструкција. Насилството на мажите

sexual gratification, reproduction and unity maintains this idea. Media plays an important role in promoting the pattern of the united happy family as a norm and scarce cases of abuse inside family as exceptions. Even when the divorce rate is continuously growing and the “personal” has become “political”, the institution of marriage remains intact. The “problem” is seen as belonging to individuals and not to family as a form of patriarchal organisation.

Patriarchy depends on women’s participation due to the benefits it offers. The man provides the woman with protection, financial support and social status in exchange of access to her body, of her care for him and of her having his children. In many cases men use physical power to obtain what can be taken by force, like the access to her body. At this point we encounter a paradox: the idea of romantic love, although incompatible with violence of any kind, has been constructed in a culture that allows violent actions of men against women. The “romantic” ideal of masculinity portrays the man as strong, bold, rational and able to support his family, whereas the woman appears as a complementary character, enjoying man’s ability to support her. As a complementary character she can be either idealized and treated with respect or treated as a nobody and (ab)used.¹⁸

Men as a group are invested with power and their domination upon women is a historical and social construction. Men’s violence towards women is part of a patriar-

над жените е дел од патријархалниот систем на моќ и експлоатација. Со оглед на тоа што нашето општество е патријархално и мажите се поврзуваат со вредности, интелект, норми, злоупотребата што ја прават над жените и другите маргинализирани категории е вообичаен општествен феномен којшто не е очигледен доколку не му се даде соодветно значење.¹⁹

Патријархалното општество не може да ја заштити жртвата на насилство и не може да обезбеди соодветни услуги што ќе овозможат помош на жртвите и ќе го оневозможат повторното виктимизирање.²⁰ Наместо тоа, насилството е направено невидливо и тешко може да се санкционира.

Настојувам да укажам на важноста што ја има „приватниот“ во однос на „јавниот“ живот. Кога жените се оневозможени да ја уживаат демократијата и да ги уживаат човековите права во приватниот живот, оневозможено е и уживањето на нивните човекови права во јавната сфера, бидејќи она што се случува во приватноста ја обликува способноста за целосно учество во јавната арена.²¹ Токму затоа, приватната сфера мора да претставува приоритет за политичарите во имплементирањето на политиките на еднаквост. Постои потреба од закони што ќе се однесуваат на приватната сфера, бидејќи тоа е местото каде насилството тешко се гледа или воопшто не е видливо. Без видлива жртва не постои кривично дело, а без кривично дело нема сторител.²² Од оваа перспектива, преиспитувањето на прашањето за односите на моќ во семејството и овозможувањето адекватна заштита се императив.

Медиумите ги рефлектираат, но истовремено и го обликуваат однесувањето на индивидуите и нивните животи. Тие развиваат однесување според моделите

chal system of power and exploitation. Since our society is a patriarchal one and men are associated with values, intellect, norms, the abuse they commit against women and other “marginal” categories is a common social phenomenon that does not stand out unless given the appropriate importance.¹⁹

The patriarchal society can not protect the abused against violence and do not provide suitable services that would offer assistance to the victims and would overcome re-victimisation.²⁰ Instead, the abuse is made invisible and difficult to sanction.

I intend to highlight the importance the “private” life has over the “public” one. When women are denied democracy and human rights in private, their human rights in the public sphere also suffer, since what occurs “in private” also shapes their ability to participate fully in the public arena.²¹ That is why the private sphere must constitute a priority for politicians implementing politics of equality. There is need for laws regarding the domestic space as this is a space where the abuse is not at all or hardly visible. Without a visible victim, there is no crime, and without a crime there is no perpetrator.²² From this perspective, questioning power relations within family and offering adequate protection is a must.

Media both reflects and shapes individuals' attitudes and lives. They develop behaviours according to the models media provides. In what concerns family, the model pro-

презентирани од медиумите. Што се однесува до семејството, моделот промовиран од медиумите²³ е оној на традиционалното семејство, каде мажот е „главата“, традиционалниот хранител, носител на материјални добра, а жената е во инфериорната положба, како традиционална домаќинка, негувателка, родилка. Нејзината неплатена работа ја лишува од финансиска независност, а доколку работи и на пазарот на труд, шансите да напредува во кариерата ѝ се намалени поради фактот што грижата за семејството напоредно со неплатената работа дома го зема најголемиот дел од нејзиното време. Во вакви околности, можностите да напредува на професионален план се минимални; оттука произлегува дека јавната сфера не ѝ нуди некаква сатисфакција. Затоа, нејзината потрага по лично исполнување ќе биде во приватната сфера, имено во семејството, како жена и мајка. Со цел да го оствари тоа, таа ќе се насочи кон моделот на „идеална жена“, претставен преку медиумите. Преземајќи ја улогата на посветена, потчинета и приврзана жена, таа влегува во еден друг свет, свет на односи на моќ, што ја става во мошне ранлива позиција.

Целта на овој напис не е да ги анализира сите облици на злоупотреба во семејството или како тие настануваат; многу автори детално ги проучувале овие феномени.²⁴ Јас само ќе наведам неколку заклучоци: концептот „семејство“ го дефинира мажот како „глава“ на останатите членови;²⁵ со оглед на ваквата хиерархиска поставеност на семејството, злоупотребата (неминовно) се случува;²⁶ сè што се случува во приватноста е невидливо за властите и јавноста. Како заклучок, сите ние сме свесни дека жените во приватниот живот се експлоатирани; сепак, законот што го цени правото на секого за „почитување на приватниот живот“, не ни дозволува да интервенираме.

moted by the media²³ is that of the traditional family, having the man as the “head”, traditional bread-winner, producer of material goods, and the woman in an inferior position as the traditional house-keeper, care provider, reproducer. Her unpaid work deprives her from her financial independence and, in case she works on the labour market as well, it restricts her chances to develop a career as the care she offers her family along with the unpaid work at home takes most of her time. In these conditions, her chances to grow professionally are few; therefore the public sphere does not offer her much satisfaction. She will then search for her personal fulfilment in private, namely in her family, as wife and mother. In order to do so, she will align herself to the “ideal wife” model presented in the media. While assuming the role of the devoted, submitted and supportive wife, the woman enters another realm of interpersonal power relations that finds her in a vulnerable position.

The purpose of this paper is not to analyse all forms of abuse inside family or how these occur; plenty of authors studied exhaustively these phenomena.²⁴ I will only draw a few conclusions: the concept of “family” itself defines man as the “head” of the other members;²⁵ due to this hierarchical organization of the family the abuse (necessarily) occurs;²⁶ whatever happens in private is invisible to the authorities and to the public. In conclusion, we are all aware that women are oppressed in private, yet the laws regarding everyone’s right to “respect for private life” does not allow us to interfere.

Парафразирајќи ја Шарлот Бурч (Charlotte Burch),²⁷ доколку мажите ги негираат правата на жените како човекови права во приватноста, тие ќе ги негираат нивните права и во јавноста, бидејќи развиваат дискриминирачки однос кон жените на сите нивоа. Постои цврста врска помеѓу приватното и јавното. Мажот, кој вообичаено е насилен кон жените во приватната сфера, дефинитивно ќе биде агресивен кон жените (вербално, емоционално, физички, сексуално) и во јавноста. Неговите дејства се потполно идентични во двата случаја, па сепак, законот го санкционира единствено насилството сторено во јавност. Нема никаква логика да се игнорира истото дејство само затоа што се одвива во семејството, особено бидејќи семејството вообичаено се поврзува со сигурност, љубов, заедништво. Можеме да кажеме дека овде всушност поскоро имаме работа со двојни стандарди на правдата, отколку со правото на почитување на приватниот живот. Жените кои биле злоупотребени во семејството страдаат уште повеќе бидејќи се принудени да живеат со сторителот на таквото насилство. Тие мораат да живеат со постојаното чувство на страв, анксиозност, депресија, понижување, што се неспоиви со човечкото достоинство. Во вакви случаи, одредбите II-61, „Човечко достоинство“²⁸ и II-63, „Право на интегритет на личноста“²⁹ од Европскиот устав не кореспондираат со одредбата II-67, „Почитување на приватниот и семејниот живот“³⁰ од истиот Устав. Оваа контрадикторност несразмено повеќе влијае на жените. Сепак, доколку го разгледуваме единствено машкиот сегмент на популацијата, нема да најдеме на парадокс. Не имплицирам дека мажите никогаш не се жртви на злоупотреба или дека погореспоменатата контрадикција никогаш не ги допира. Главно реферирам на доминантната група бели, хетеросексуални мажи. Европскиот устав е нивна творба и ги зема предвид единствено нивните лични проблеми.

Paraphrasing Charlotte Burch²⁷, if men deny women's rights as human rights in private, they will deny their rights in the public sphere as well, as they develop a discriminative attitude towards women at all levels. There is a strong connection between private and public. A man who usually aggresses women in private will definitely aggress (verbally, emotionally, physically, sexually) women in public. His act is the same in both cases, yet the law sanctions only the aggression committed in public. To ignore the same act just because it occurs in family makes no sense, especially since family is commonly associated with safety, affection, unity. In here we may say that we deal with double-standard justice rather than with the right to respect for private life. Women who have been aggressed in family suffer even more since they are compelled to live with their perpetrator. They have to live with continuous feelings of fear, anxiety, depression, humiliation, which are against human dignity. In such cases, art. II-61, "Human dignity"²⁸ and II-63, "Right to the integrity of the person"²⁹ of the European Constitution do not apply as a consequence of art. II-67, "Respect for private and family life"³⁰ of the same Constitution. This contradiction affects women disproportionately. However, if we were to consider only the masculine segment of the population, we would not face a paradox. I do not imply that men are never victims of abuse or that the above mentioned contradiction never affects them. I refer mainly to the dominant group of white, heterosexual men. The European Constitution is their product and it takes into discussion only their personal issues.

Вообичаената концепција и интерпретација на човековите права претпоставува дека државите не се одговорни за прекршувањата што се случуваат во она што се нарекува приватна сфера (како што е домаќинството). Согласно ваквата интерпретација, државите единствено може да бидат одговорни за прекршувањата што се случуваат во јавната сфера, која во голема мера е и дефинирана и составена од мажи.³¹ Ваквиот пристап овозможува односите на моќ во семејството да бидат невидливи, а подрачјата кадешто жените се експлоатирани да останат скриени од очите на јавноста. Европскиот устав се приклонува на ова конзервативно гледиште и покрај неговата егалитарна и демократска надворешност. Тој не е родово сензитивен и во многу погледи е нецелосен.

Контрадикторности на Европскиот устав: Приватното наспроти јавното

1. Еднаквост

Во вториот дел од Европскиот устав,³² насловот III „Еднаквост“, член II-83, „Еднаквост помеѓу жени и мажи“,³³ одредува дека „еднаквоста помеѓу жените и мажите мора да биде осигурана во сите области“, без притоа јасно да биде нагласено „и во јавноста и во приватноста“. Бидејќи законот се однесува единствено на јавниот простор, ние не можеме да заклучиме дека жените и мажите се еднакви и во семејството. Членот се однесува само на еднаквоста во јавниот простор: „еднаквоста помеѓу жените и мажите мора да биде осигурана на сите полиња, вклучувајќи го вработувањето, работата и платата“.³⁴

Признавам дека бев мошне збунета додека го читав чл. II-83 „принципот на еднаквост нема да ги пре-

A common conception and interpretation of human rights assumes that states are not responsible for violations in what has been referred to as the private sphere (such as the household). According to this interpretation states can only be held responsible for violations taking place in the public sphere, that is a sphere largely defined by and composed of men.³¹ Such an approach makes power relations in the family invisible and keeps the major areas where women are oppressed away from the public scrutiny. The European Constitution aligns itself to this conservative view despite its equalitarian and democratic appearance. It is not gender-sensitive and it is, in many regards, incomplete.

Contradictions of The European Constitution: Private Versus Public

1. Equality

In the second part of the European Constitution,³² Title III, “Equality”, art. II-83, “Equality between women and men,”³³ states that “equality between women and men must be insured in all areas,” without clearly mentioning “both public *and* private.” As law deals only with the public space we can not imply that women and men are equal inside family as well. The article refers only to equality in the public space: “equality between women and men must be insured in all areas, including employment, work and pay.”³⁴

I admit I was very confused while reading art. II-83 “the principle of equality shall not prevent the maintenance

венира поддржувачките мерки што овозможуваат посебни предности за помалку застапениот пол,³⁵ бидејќи не можев да сфатам за каков вид „помала застапеност“, станува збор. Не е јасно дали терминот „помалку застапениот пол“ се однесува на бројност или на политичка моќ. Како процент од популацијата, жените се побројни од мажите во многу земји. Но, од друга страна, нивната застапеност во политичките структури останува ниска. Членот е мошне нејасен и остава простор за интерпретации.

2. Солигарносѝ

Што се однесува до статусот на семејството, чл. II-93.1³⁶ одредува дека „семејството ќе ужива правна, економска и социјална заштита“. Државата го поддржува семејството со тоа што промовира патријархалност и машка доминација. Одделот насловен „Семејство и професионален живот“ не ги дефинира ниту семејството, ниту професионалниот живот. Понатаму, чл. II-93.2³⁷ смета дека единствената тензија што може да настане кога постои и семејство и професионален живот, е отпуштањето од работа поради мајчинство: „за да се смири тензијата помеѓу семејството и професионалниот живот, секој ќе има право на заштита од отпуштање поради мајчинство, право на платено породилно отсуство и на родителско отсуство по раѓањето или посвојувањето на дете“. Интеракцијата помеѓу семејството и кариерата е површно обработена и редуцирана единствено на работи поврзани за репродукција. Сепак, ова е само едно можно сценарио, бидејќи Уставот не гарантира дека невработената жена ќе биде заштитена во случај да остане невработена поради бременост или поради нејзините обврски како родител. Можеме да заклучиме дека жените се единствените на кои влијае раѓањето на детето, а мажите коишто ќе станат

of measures providing for specific advantages in favour of the underrepresented sex”³⁵ as I could not figure what sort of ‘under representation’ does it refer to. It was not clear whether the term ‘underrepresented sex’ was used to describe the representation as a number or as political power. As a percentage of the population, women outnumber men in many countries. Despite this, their representation inside political structures remains low. The article lacks clarity and leaves room to interpretation.

2. Solidarity

Referring to the status of the family, art. II-93.1³⁶ states that “the family shall enjoy legal, economic and social protection.” The state supports family as it promotes patriarchy and male domination. The section entitled “Family and professional life” defines neither family nor professional life. Moreover, art. II-93.2³⁷ considers that the only tension that may occur when having both a family and a professional life is the dismissal on grounds of maternity: “to reconcile family and professional life, everyone shall have the right to protection from dismissal for a reason connected with maternity and the right to paid maternity leave and to parental leave following the birth or adoption of a child.” The interaction between family and career is superficially treated and reduced to matters regarding reproduction. Even so, this is only one possible scenario, as the Constitution does not state that an unemployed woman shall be protected in case she remains unemployed due to her pregnancy or due to her parental responsibilities. We can also conclude that women are the only ones affected by the birth of a child, as men who are about to become fathers do not have to “reconcile” their family life with their professional one. The article uses the term “maternity” and not “parenthood”, which could suggest that both sexes’ professional life may be

татковци не мора да го „помират“ нивниот семеен и професионален живот. Членот го користи терминот „мајчинство“, а не „родителство“, што би сугерирало дека раѓањето на дете или родителскиот статус ќе влијае на професионалниот живот и на двата пола. Наместо тоа, терминот „мајчинство“ јасно укажува дека жените се единствените што може да бидат жртви на дискриминација по основ на родителски статус. Нашето општество смета дека децата се во целост одговорност на мајките, а професионалниот живот на мажите воопшто не е засегнат од неговиот родителски статус, бидејќи традиционално тој не е негувател, туку хранител. Ова е одраз на реалната состојба, имено на нееднаквата поделба на обврските во семејството и влијанието што го има на општествениот живот на поединците. Европскиот устав не се ослободи од патријархалниот поглед врз улогите на родовите во семејството. Во вакви услови не можеме да зборуваме за партнерство во бракот, туку поскоро за хиерархиски модел во кој сите општествени привилегии им припаѓаат на мажите. За жените се расправа кога станува збор за репродукција и мајчинство. Проблемите со кои се соочуваат во другите области од животот, како гореспоменатите, не се замени предвид во посебен оддел. „Невидливоста“ на особените женски проблеми (нееднаквиот третман заснован врз предрасуди, дискриминација врз основа на род, насилство врз жените, и др.) не укажува дека двата рода се сметаат за еднакви и соодветно третирали, туку поскоро дека Европскиот устав адресира главно машки сегмент (пожелно бел и хетеросексуален). Родовата еднаквост не значи дека сите жени и мажи ги имаат истите потреби, потребите на мажите - со единствениот исклучок што претставниците од женскиот род раѓаат. Од оваа перспектива, Европскиот устав не е родово неутрален, туку родово слеп. Можеме да претпоставиме дека Европскиот устав е напишан од и за мажи.

affected by the birth of a child or by the parental status. Instead, the term “maternity” clearly suggest that women are the only ones who may be victims of discriminatory behaviour on grounds of parental status. Our society considers that children are entirely their mother’s responsibility and that a man’s professional life is not at all affected by his parental status since he is not the traditional care-provider, but the traditional bread-winner. This is a reflection of a real fact, namely the unequal division of responsibilities inside family and their impact on individuals’ social lives. The European Constitution did not free itself from the patriarchal view on gender roles inside family. In these conditions we can not talk about a partnership inside marriage, but rather about a hierarchical model where all social privileges belong to men. Women come into discussion due to reproduction and motherhood. The particular problems they face in other areas of life are not treated in a special section as in the above mentioned example. The “invisibility” of women’s particular problems (unequal treatment based on prejudices, discrimination based on gender, violence against women, etc.) does not suggest that both genders are considered equal and treated accordingly, but rather that the European Constitution addresses mainly a masculine segment (preferably white and heterosexual). Gender equality does not mean that all women and men have the same needs, namely men’s, with the only exception that the female representatives of the species give birth. From this perspective the European Constitution is not gender-neutral, but rather gender-blind. We may assume that the European Constitution has been written by and for men.

Доколку погледнеме подобро, можеме да забележиме дека недостасуваат амандани за граѓани од други раси или, на пример, со друга сексуална ориентација. Конкретните проблеми поврзани со нивната особена ситуација не се земени предвид. Можеме да си помислиме дека секој/а е третиран/а како еднаков/а и дека истите закони важат за сите, но таков пристап е некомпатибилен со различноста, плурализмот и мултикултурализмот. Иако тврди дека ја охрабрува различноста, Европскиот устав ја резимира сета оваа поддршка во неколку реченици, во делот III, „Политики и функционирање на Унијата“, наслов II, „Недискриминација и државјанство“, чл. III-124.1: „Без прекршување на другите одредби од Уставот и во рамки на моќта што со одредбите ѝ се даваат на Унијата, Европскиот закон или рамковниот закон на Советот можат да ги утврди мерките потребни за борба против дискриминацијата заснована на пол, расна или етничка припадност, религија или уверување, хендикеп, возраст или сексуална ориентација. Советот едногласно ќе дејствува откако ќе добие одобрение од Европскиот парламент“³⁸ и во делот II, „Повелба за основните права на Унијата“, наслов III, „Еднаквост“, чл. II-81 „Недискриминација“: „1. Секоја дискриминација заснована на која било основа, како пол, раса, боја, етничко или социјално потекло, генетски карактеристики, јазик, религија или уверување, политичко или какво било друго мислење, припадност на национално малцинство, сопственост, раѓање, хендикеп, возраст или сексуална ориентација, ќе биде забранета; 2. Во областа на примена на Уставот и без прекршување на некоја од специфичните одредби, секоја дискриминација по основ на националност ќе биде забранета“³⁹ и во членот II-82, „Културна, религиска и јазична разновидност“: „Унијата ќе ја почитува културната, религиската и јазичната разновидност.“⁴⁰

To a closer look we can see that amendments for citizens of other races or sexual orientation, for instance, are also missing. The particular problems related to their particular condition are not taken into consideration. We might think that everyone is treated as equal and the same laws apply to all, but such an attitude is incompatible with diversity, pluralism, multiculturalism. Although it claims to encourage diversity, the European Constitution resumes all this support in a few sentences, in Part III, “The Policies and the Functioning of the Union”, Title II, “Non-Discrimination and Citizenship,” art. III-124.1: “Without prejudice to the other provisions of the Constitution and within the limits of the powers assigned by it to the Union, a European law or framework law of the Council may establish the measures needed to combat discrimination based on sex, racial or ethnic origin, religion or belief, disability, age or sexual orientation. The Council shall act unanimously after obtaining the consent of the European Parliament”³⁸ and in Part II, “The Charter of Fundamental Rights of the Union”, Title III, “Equality”, article II-81 “Non-discrimination”: “1. Any discrimination based on any ground such as sex, race, colour, ethnic or social origin, genetic features, language, religion or belief, political or any other opinion, membership of a national minority, property, birth, disability, age or sexual orientation shall be prohibited; 2. Within the scope of application of the Constitution and without prejudice to any of its specific provisions, any discrimination on grounds of nationality shall be prohibited”³⁹ and in article II-82, “Cultural, religious and linguistic diversity”: “The Union shall respect cultural, religious and linguistic diversity.”⁴⁰

Уште еднаш, Европскиот устав пренебрегнал да ни даде детали за тоа како ќе ги имплементира анти-дискриминаторските програми на сите нивоа на општеството. Како дополнување би можела да додадам дека ниедно од погоре наведените малцинства нема да биде дискриминирано сè додека се придржува кон стандардите на доминантната група и додека сите се преправаат дека се бели хетеросексуални мажи.

3. Слобода

Како последица на нееднаквите односи на моќ во семејството, жените се или може да бидат жртви на насилство и злоупотреба. Одржувањето или овозможувањето на постоењето на традиционално/патријархално семејство, и истовременото промовирање на демократски закони, води кон голема контрадикција во однос на слободата и човечкото достоинство. Насловот II „Слободи“, во чл. II-66, „Право на слобода и сигурност“, одредува дека „секој има право на слобода и сигурност на личноста.“⁴¹ Членот II-67, „Почитување на приватниот и семејниот живот“, утврдува дека, „секој има право на почитување на неговиот или нејзиниот приватен и семеен живот, дом и комуникации“⁴² што е контрадикторно на претходно кажаното. Со оглед на тоа што во приватноста злоупотребата од каков било вид се толерира и истовремено е направена невидлива, овој закон не важи за жените, ниту ги споменува. Ако законот не може да се меша во нечиј семеен живот и не може да ја санкционира злоупотребата што се случува, тој замолчува голем дел од женската популација, лишувајќи ја така од нејзините „уставни“ права.

Once again, the European Constitution neglects to give us details on how the anti-discriminative programmes shall be implemented at all levels of society. In extension I may add that none of the above mentioned minorities shall be discriminated as long as they align themselves to the standards of the dominant group and they all pretend to be white heterosexual men.

3. Freedom

As a consequence of the unequal power relations inside family, women are or may be victims of violence and abuse. Maintaining or allowing the existence of the traditional/patriarchal family and at the same time promoting democratic laws leads to a major contradiction regarding both freedom and human dignity. Title II “Freedom,” article II-66, “Right to liberty and security,” states that “everyone has the right to liberty and security of person.”⁴¹ Article II-67, “Respect for private and family life,” states that “everyone has the right to respect for his or her private and family life, home and communications”⁴² and comes into contradiction with the previous. Since in private abuse of all kinds is tolerated, and, at the same time, made invisible, this law does neither apply to nor address women. If the law can not interfere within one’s family and can not sanction the abuse that occurs, it reduces to silence a large segment of the feminine population, thus depriving them of their “constitutional” rights.

Во однос на „хетеросексуалниот дискурс“, може да се каже дека чл. II-69, ги обдава единствено граѓаните - хетеросексуалци со „правото на брак и правото да се основа семејство“: „Правото на брак и основање семејство ќе биде загарантирано зависно од националните закони што се однесуваат на примената на овие права.“⁴³ Сепак, само во неколку земји „националните закони“ дозволуваат хомосексуални бракови, затоа ова право не се однесува целосно на хомосексуалната популација.

Насловот II од Европскиот устав ги обезбедува машките хетеросексуални граѓани со „слободи“, исклучувајќи ги „маргиналните“ категории како жените и хомосексуалците.

4. Слобода на изразување - медиумска претставност за жени

За членот II-71, „Слобода на изразување и информации“ кој гласи „2. Ќе се почитуваат слободата и плурализмот на медиумите“,⁴⁴ може многу да се зборува. Несомнено е дека слободата на изразување и информирање се основни човекови права. Меѓутоа, станува збор за две страни на иста работа, бидејќи улогата на медиумите не е само да информираат, туку и да обликуваат. Кога материјалот што се презентира преку медиумот ја искривува реалноста и ги прекршува човековите права на одредена општествена група, се соочуваме со дилемата: на која основа Уставот ќе може да ја ограничи медиумската слобода на изразување, без притоа да биде обвинет дека цензурира или контролира; и до која мерка Уставот би требало да ги штити човековите права на групите што се помалку застапени во медиумите? Медиумското претставување на реалноста воопшто, а на жените особено, е мошне деликатно прашање.

Regarding the “heterosexual discourse” we may say that article II-69, invests only heterosexual citizens with the “Right to marry and right to found a family”: “The right to marry and to found a family shall be guaranteed in accordance with the national laws governing the exercise of these rights.”⁴³ Yet, in few countries the “national laws” allow homosexual marriages, therefore this right does not apply to the entire segment of the homosexual population.

Title II of the European Constitution, provides the masculine heterosexual citizens with “freedoms,” excluding “marginal” categories as women and homosexuals.

4. Freedom of Expression – Women's Representation in the Media

In what concerns article II-71, “Freedom of expression and information,” which states that “2. The freedom and pluralism of the media shall be respected,”⁴⁴ there are plenty of things to be said. The freedom of expression and information is, nevertheless, a basic human right. However, this coin has two faces, as media's role is not only to inform, but also to form. When the materials media provide distort reality and violate the human rights of a certain social category we face a dilemma: on what basis may the Constitution restrict media's freedom of expression without being accused of censorship or surveillance; and to what extent should the Constitution protect the human rights of the categories misrepresented in the media? Media representation of reality in general and of women in particular is one delicate issue. I will focus on the interaction between the representations of women in the media and women's human rights.

Јас ќе се фокусирам на интеракцијата помеѓу претставеноста на жените во медиумите и човековите права на жените.

Овде не се задржувам на улогата на медиумите да информираат, да презентираат реални факти, туку на нивната улога да ги интерпретираат тие факти, да ги обработат (искривените) сликите од реалноста што се асимилирани од јавноста како да се реалност сами по себе. Во ерата на масовна култура, медиумите ги елиминираат вистинските и истовремено создаваат погрешни потреби, но и погрешни слики. Сликите преовладуваат, бидејќи јавноста не е повеќе во можност да размислува користејќи апстрактни концепти. Јавноста може да си го претстави она што може да се види и допре. Бидејќи медиумите ја научија јавноста дека она што не може да биде претставено со слика, не може да постои. Во креирањето на реалноста, медиумите оперираат со стереотипи. Мојата критика не е насочена кон слободата на медиумското информирање, туку кон слободата на интерпретирање и реконструирање на општествените концепти за замајување на јавноста. Медиумските конструкции на родовите улоги го рефлектираат, одржуваат и промовираат патријархално организираното општество, притоа користејќи стереотипи. Во медиумите жените се претставени главно како слики, со единствена цел да возбудуваат или декорираат. Вообичаено, тие се асоцираат со семејната сфера и на нејзе комплементарните концепти.

Претставата на жените во медиумите се дели на две основни групи: медиумска претставеност на жените за жени и медиумска претставеност на жените за мажи. Додека некој можеби би бил наведен да помисли дека ова се два тотално различни дискурси, би бил изненаден да открие една огромна сличност:

In here I do not refer to media's role to inform, to present real facts; but to its role to interpret facts, to manufacture (distorted) images of reality that are assimilated by the public as if they were reality itself. In the era of mass culture media eliminates real needs and at the same time creates false needs, as well as false images. The image prevails, as the public can no longer think using abstract concepts. The public can only represent what they can see and touch. For the media nurtured public what can not be pictured under the form of an image can not exist. In building reality media operates with stereotypes. My critique does not target media's freedom to inform, but its freedom to interpret and to reconstruct social concepts and to delude the public. The media construction of gender roles reflects, maintains and promotes the patriarchal organisation of society by using stereotypes. Women are represented in the media mainly as images, with the only purpose to arouse or to decorate. They appear commonly associated with the domestic sphere and in complementary hypostases.

Media representations of women are divided into two main groups: media representations of women for women and media representations of women for men. While one would be inclined to believe that their discourse radically differs, they would be surprised to discover one huge similarity: both media materials for men and for

во двата случаја, материјалите што се нудат, оние за мажи и за жени, ја претставуваат жената како објект, како слика. Сепак има разлика, за мажите жените претставуваат секс-објекти, додека за другите жени тие изгледаат како објекти на убавина.⁴⁵

Медиумските продукти, како филмовите, телевизиските серии, шоу емисиите, веб страните итн., се насочени кон дефинирање на жените согласно патријархалната организација на општеството. Медиумите играат активна улога во формирање на идентитетот на индивидуите и во обликување на нивните однесувања. Зголеменото значење на сликите ја уназадува општествената положба на жените. Тоа ја уништува нивната субјективност и влијае на нивната личност. Жените мора да се потчинуваат на желбите на мажите и нивните стандарди за убавина, со што се вреднуваат единствено како убави (сексуални) објекти.

Идеалот за женственост ја јакне машката доминација, со оглед на тоа што жените мора да изгледаат убаво со единствена цел да бидат атрактивни и да го задржат мажот. Медиумите ги прикажуваат жените како секс-објекти, вообичаено млади, вити, убави, пасивни, попустливи, зависни, и често некомпетентни и глупави. Сликата за жените како покорни (сексуални) објекти резултира, исто така, со постоење на дискриминирачки однос на мажите кон жените, бидејќи тие очекуваат жените да бидат пасивни, понизни, зависни, добро да изгледаат, и тн., со други зборови, онака како што се прикажани во медиумите. Мажите исто така ќе бидат наведени помалку да ги вреднуваат жените, според сликата прикажана во медиумите, жените се инфериорни во однос на мажите од повеќе аспекти и без нив не можат да се снајдат.

women portray the woman as an object, as an image. There is a difference though: for men women appear as sex-objects, while for the other women, they appear as aesthetic objects.⁴⁵

Media products such as films, TV series, magazines, TV shows, web pages, etc., aim at defining women according to the patriarchal organization of society. Media plays an active role in forming individuals' identities and shaping their attitudes. The growing importance of the image undermines women's social position. It annihilates their subjectivity and it affects their personality. Women have to obey men's desires and beauty standards, being valued mainly as beautiful (sex)objects.

This ideal of femininity strengthens male domination, since women must look good with the only purpose of attracting and keeping a man. The media pictures women as sex-objects, usually young, thin, beautiful, passive, submissive, dependent, often incompetent and stupid. Women's image as submitted (sex) objects also results in a discriminatory attitude of men towards women, as they expect them to be passive, obedient, dependent, good-looking, etc., in other words, like media portrays them. Men will also be inclined to value women less as, according to their media image, women are inferior to men in many regards and can not manage without them.

Според медиумите, на жените првенствено се гледа како на слики; нивната основна грижа е да се биде убава слика и да се зачува убавината, витоста и младоста. За таа цел тие се волни да ја фокусираат сета своја енергија и да потрошат најголем дел од своите пари. И покрај сè, идеалот убавина промовиран од медиумите е мошне важен извор на приход за различни индустрии (сето она поврзано со шоу бизнисот, маркетинг индустријата, козметичката индустрија, модната индустрија, медицинската и фармацевтската индустрија - од пластична хирургија до психијатриски третмани, само да спомнеме неколку). Ова не е за изненадување со оглед на тоа дека медиумите се важен инструмент што ги рефлектира и државните политики и економските интереси.

Идеалот убавина е всушност двојна стапица: како прво, ниедна жена не може да изгледа како адолесцентка во сите фази од животот. Нејзиниот неуспех да го достигне овој идеал, и покрај сите нејзини напори, резултира со незавидно себепочитување и недостаток на самодоверба. Како второ, таа го запоставува својот професионален развој. Таа инвестира време, енергија и пари со цел убаво да изгледа, а не за градење на нејзината кариера. Бидејќи во најголем број случаи таа не успева да ги достигне стандардите на убавина, со недостаток од самопочит и сигурност во себе, професионално се повлекува затоа што нема да се чувствува способна да се натпреварува со мажите на пазарот на труд. Медиумите и општеството ја научиле да ги заведува мажите, а не да им се спротиставува. „Идеалот убавина и женственост“, резултира со многу подлабоки импликации, како елиминирање на голем дел од женската популација од пазарот на труд, имено од високо платените позиции на пазарот на труд. Наместо тоа, жените ќе останат на подредени и ниско платени позиции, што исто така овозможува нивна експлоатација на пазарот на труд.

According to the media, women are seen first of all as images; their main concern is to become a beautiful image and to preserve their beauty, thinness and youth. For this purpose they are willing to focus most of their energy and to spend most of their money. Nevertheless, the ideal of beauty promoted in the media is an important source of income for various industries (everything related to show-biz in general, advertising industry, cosmetic industry, fashion industry, medical and pharmaceutical industry – from plastic surgeries to psychiatry treatments, just to mention a few). That is no surprise since media is an important instrument reflecting both state's policy and economic interests.

The ideal of beauty is a double trap: first of all no woman can look like an adolescent at all stages of her life. Her failure to reach this ideal, despite all efforts results in low self esteem and lack of self confidence. Secondly, she neglects her professional development. She invests time, energy and money in order to look beautiful and not to build a career. Since in most cases she fails to reach the beauty standards, the lack of self confidence and self esteem will draw her back professionally as she won't feel able to compete with men on the labour market. Media and society taught her to seduce men, not to challenge them. As a consequence, “the ideal of beauty and femininity” has much deeper implications, such as the elimination of a large number of women from the labour market, namely from the high paid positions on the labour market. Instead women will remain on subordinate, low paid positions that allow their exploitation on labour market as well.

Независно од психолошките и економските импликации, што не се предмет на овој труд, настојувам да укажам на прекршувањето на правата на жените што се случуваат со нивно прикажување како објекти. Жените се сведени на нивното тело, на нивната сексуалност; тие се опредметени и затоа на нив се гледа како на инфериорни во однос на мажите. Неограничената слобода на изразување и информирање дозволува медиумите да ги прикажуваат жените во зависност од економските, политичките и финансиските интереси, што претставува прекршување на женските права на достоинство, почит и еднаквост со мажите. Европскиот устав не ги штити нивните права кога гарантира неограничена слобода на медиумите. Членот II-72.2⁴⁶ е нејасен и не зема предвид никакви исклучоци.

Медиумскиот дискурс наликува на политичкиот дискурс сè додека промовира доминантни модели (на пример, соодветна слика за жените) и го исклучува или го презентира како негативно сето она што не соодветствува или е контрадикторно на доминантниот модел.

Исто така, медиумите може да бидат искористени како политички инструмент за замајување на јавноста. Слободата на медиумите не смее да се смета единствено како слобода на пласирање какви било информации; медиумите би требало да бидат ослободени од надворешни влијанија од оние коишто материјално ги издржуваат. Медиумското претставување на реалноста може да биде изманипулирано, зависно од политичките и финансиските интереси на доминантната група. Нивното гледиште ќе стане доминантно, ќе биде примено и прифатено од јавноста. Европскиот устав не го заштитува интегритетот на медиумите ниту на политичките или финансиски помалку претставените групи.

Apart from the psychological and economical implications that are not the object of this study, I try to point out the violations of women's human rights that occur due to their representations as objects. Women are reduced to their bodies, to their sexuality; they are objectified and therefore, seen as inferior to men. The unlimited freedom of expression and information allows media to portray women according to economical, political or financial interests that violate women's rights to dignity, respect and equality with men. The European Constitution no longer protects their rights once it guarantees unrestricted freedom to the media. Article II-71.2⁴⁶ is vague and does not take into consideration any exceptions.

The media discourse resembles the political discourse in so far as it promotes a dominant pattern (for instance, a certain image for women) and it excludes or presents as negative everything that does not subscribe to or contradicts the dominant model.

Media can also be used as a political instrument to delude the public. The freedom of the media should not be regarded merely as the freedom to spread whatever information; media should also be freed from the external influence of those who support it materially. Media representations of reality can be manipulated according to the political or financial interests of the dominating group. Their view will become the dominant one and shall be internalized and adopted by the public. The European Constitution does not protect the integrity of the media or that of the politically or financially underrepresented groups.

5. Досџоинсџво

Членот II-61 „Човечко достоинство“ утврдува дека „Човечкото достоинство е неповредливо. Тоа мора да биде почитувано и заштитовано.“⁴⁷

Со оглед на законски дозволените нееднаквости во семејството, членот II-63, „Право на интегритет на личноста“, кој утврдува дека „Секој има право на почитување на неговиот или нејзиниот физички и психички интегритет“,⁴⁸ иако претендира да го адресира „секого,“ не може да се однесува на злоупотребените жени. Живеењето со насилен партнер влијае и на физичкиот и на психичкиот интегритет.⁴⁹

Насилството над жените е предвидливо во оние култури што промовираат омраза кон жените. Овие култури ги учат мажите да бидат насилни и еден од користените инструменти е порнографијата. На порнографијата може да се гледа како на „прирачник“ за предметување на жените преку нивно сведување единствено на нивниот пол и за оправдување на насилството над жените преку негово сексуализирање. Порнографијата е резултат на многу добро осмислена маркетинг стратегија, глобална индустрија заснована на капитализам, расизам и патријархалност.⁵⁰ Овој вид насилство останува несанкциониран бидејќи, според неговите бранители, доколку порнографијата биде цензурирана, тогаш слободата на изразување ќе биде ограничена. Меѓутоа, што станува кога човечкото достоинство на одредена група е зазегаато поради уживањето на правото на слободно изразување на друга група? Европскиот устав не го зема предвид и не дава одговор на ова, бидејќи е насочен единствено кон доминантната група.

5. Dignity

Article II-61 “Human dignity” states that “Human dignity is inviolable. It must be respected and protected.”⁴⁷

Due to legally permitted inequities in the family, article II-63, “Right to the integrity of the person,” which states that “everyone has the right to respect for his or her physical and mental integrity,”⁴⁸ although claiming to address “everyone,” can not apply to abused wives. Living with an abusive partner, both women’s physical and mental integrity is affected.⁴⁹

Violence against women is predictable within a culture that promotes hatred towards women. This culture teaches men to become violent and one of the instruments it uses is pornography. Pornography can be seen as a “manual” for objectifying women by reducing them to their sex and legitimates violence against women by sexualizing it. Pornography is the result of a very well-thought marketing strategy, a global industry founded on capitalism, racism and patriarchy.⁵⁰ This kind of violence remains unsanctioned as, according to its defendants, if pornography were censored freedom of expression would be restricted. But what happens when a group’s human dignity is affected by another group’s exercising their freedom of expression? The European Constitution does not take that into consideration and does not provide an answer as it addresses only the dominating group.

Заклучоци

Настојував да ставам акцент на јасната контрадикторност помеѓу тезите од Европскиот устав и вистинските права на жените, рефлектирани од нивното животно искуство. Исто така, настојував да укажам дека жените не се соодветно претставени во Уставот и дека се сведени на не повеќе од одгледувачи на деца и замолчени индивидуи. За таа цел, постојано користев серија клучни концепти како „јавен простор“ наспроти „приватен простор“, „семејство“; „основните права загарантирани со Европскиот устав“, „слобода на изразување“, „слобода на медиумите“, „медиумската претстава на жените“ наспроти „женски права“. Сите овие концепти се меѓусебно поврзани и целиот мој есеј е заснован на нив. Ги користев за акцентирање на спротиставеноста помеѓу машката претстава на реалноста и човековите права соодветни за мажите, од една, и реалноста во која живеат жените и недостаток од соодветни права, закони и изјави, од друга страна. Дотолку повеќе што, како што беше и покажано, некои од машките права и слободи ги прекршуваат уставните права загарантирани за жените.

Од моја гледна точка, како што се покажува и од мојата кратка студија, потребно е Европскиот устав да биде ревидиран, за да ги вклучи специфичните проблеми и потреби на жените, да обезбеди заштита и права во приватната сфера како и санкционирање на дискриминаторските и предметувачките претстави за жените во медиумите.

Сè додека Европскиот устав не ги обезбеди жените со закони што ќе ги штитат од домашно насилство, брачно силување, недостаток од слобода итн., во семејството, но и во јавната сфера, сè додека Европ-

Conclusions

I intended to highlight the sharp contradiction between the statements of the European Constitution and women's real rights as far as their life experience is concerned. I also intended to point out that women are not represented appropriately in the Constitution, but they are reduced to mere child-bearers and silenced as individuals. In order to do so I repetitively used a series of key-concepts such as “public space” versus “private sphere,” “family;” “fundamental rights guaranteed by the European Constitution,” “freedom of expression,” “freedom of the media,” “media representations of women” versus “women's rights.” These concepts are interconnected and my entire essay was built on them. I used them in order to mark oppositions for, on the one hand we deal with a masculine representation of reality and human rights suited for men and, on the other hand, with the reality women live and with the absence of suited rights, laws and statements. Moreover, some of men's rights and freedoms violate the constitutional rights granted to women, as shown.

From my point of view and as it results from my short study, the European Constitution needs to be reviewed so as to include the specific problems and needs of women, to provide protection and rights in the private sphere and to sanction discriminatory and objectifying representations of women in the media.

As long as the European Constitution does not provide women with laws defending them against domestic violence, marital rape, lack of freedom, etc., inside family as well as in the public sphere, as long as the European

скиот устав не ги адресира специфичните проблеми со кои се соочуваат жените во јавната сфера, не можеме да кажеме дека неговите закони се родово неутрални, туку родово слепи. Жените се замолчени и како субјекти и како објекти, направени се невидливи, иако истовремено постојат во општеството сè додека станува збор за репродукцијата на човечките суштества во смисла на нивната функција да им помагаат на мажите да ги изведуваат нивните конвенционални јавни улоги.⁵¹

Превод од англиски јазик: Марина Ковачиќ

Белешки:

1. http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc2_en.htm
2. <http://www.merriamdictionary.com/>
3. <http://humanityquest.com/topic/Definitions/index.asp?theme1=family>
4. <http://humanityquest.com/topic/Definitions/index.asp?theme1=family>
5. <http://www.brainydictionary.com/words/hu/husband174845.html>
6. <http://brainydictionary.com/words/wi/wife239868.html>
7. http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc1_en.htm
8. http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc2_en.htm
9. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc15_en.htm#a79
10. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85

Notes:

1. http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc2_en.htm
2. <http://www.merriamdictionary.com/>
3. <http://humanityquest.com/topic/Definitions/index.asp?theme1=family>
4. <http://humanityquest.com/topic/Definitions/index.asp?theme1=family>
5. <http://www.brainydictionary.com/words/hu/husband174845.html>
6. <http://brainydictionary.com/words/wi/wife239868.html>
7. http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc1_en.htm
8. http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc2_en.htm
9. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc15_en.htm#a79
10. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85

11. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100 12. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc18_en.htm#a108 13. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc18_en.htm#a108 14. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100 15. Margareta Hyden, <i>Woman Bettering as a Martial Act. The Construction of a Violent Marriage</i> (Scandinavian University Press, 1994). 16. Idem, 15. 17. Margareta Hyden, <i>Woman Bettering as a Martial Act. The Construction of a Violent Marriage</i> (Scandinavian University Press, 1994). 18. Margareta Hyden, <i>Woman Bettering as a Martial Act. The Construction of a Violent Marriage</i>, (Scandinavian University Press, 1994). 19. Idem, 18. 20. Idem, 18. 21. Charlotte Burch, 'Transforming Human Rights from a Feminist Perspective' in <i>Woman's Rights, Human Rights</i>, eds. Julie Peters and Andrea Wolper (New York: Routledge, 1995), 14. 22. Georgina Ashworth, "The Silencing of Women" in <i>Human Rights in Global Politics</i>, eds. Tim Dunne and Nicholas J. Wheeler (Cambridge University Press, 1999), 261. 23. Adams, Michelle, Coltrane, Scott, "Work-Family Imagery and Gender Stereotypes: Television and the Reproduction	11. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100 12. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc18_en.htm#a108 13. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc18_en.htm#a108 14. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100 15. Margareta Hyden, <i>Woman Bettering as a Martial Act. The Construction of a Violent Marriage</i> (Scandinavian University Press, 1994). 16. Idem, 15. 17. Margareta Hyden, <i>Woman Bettering as a Martial Act. The Construction of a Violent Marriage</i> (Scandinavian University Press, 1994). 18. Margareta Hyden, <i>Woman Bettering as a Martial Act. The Construction of a Violent Marriage</i>, (Scandinavian University Press, 1994). 19. Idem, 18. 20. Idem, 18. 21. Charlotte Burch, 'Transforming Human Rights from a Feminist Perspective' in <i>Woman's Rights, Human Rights</i>, eds. Julie Peters and Andrea Wolper (New York: Routledge, 1995), 14. 22. Georgina Ashworth, "The Silencing of Women" in <i>Human Rights in Global Politics</i>, eds. Tim Dunne and Nicholas J. Wheeler (Cambridge University Press, 1999), 261. 23. Adams, Michelle, Coltrane, Scott, "Work-Family Imagery and Gender Stereotypes: Television and the Reproduction

- of Difference”, in *Journal of Vocational Behaviors*, vol. 50, issue 2, 141-348, edited by Elsevier Inc., 2005.
24. види Aaron Beck, *Prisoners of Hate: The Cognitive Basis of Anger, Hostility and Violence*, (New York: Harper Collins Publishers, 1999); Rene Denfeld, *Kill the Body, the Head Will Fall: A Closer Look at Women, Violence and Agression* (Warner Books, 1997); John Gottman and Neil Jacobson, *When Men Batter Women: New Insights into Ending Abusive Relationships* (Simon & Schuster, 1998); Lisa M. Locke and Charles I. Richman, “Attitudes Towards Domestic Violence: Race and Gender Issues”, in *Sex Roles: A Journal of Research*, (February, 1999).
25. <http://humanityquest.com/topic/Definitions/index.asp?theme1=family>, <http://www.brainydictionary.com/words/hu/husband174845.html>
26. Margareta Hyden, *Woman Bettering as a Martial Act. The Construction of a Violent Marriage* (Scandinavian University Press, 1994).
27. Charlotte, Burch, “Transforming Human Rights from a Feminist Perspective” in *Woman’s Rights, Human Rights*, eds. Julie Peters and Andrea Wolper (New York: Routledge, 1995), 14.
28. види http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc15_en.htm#a79
29. види http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc15_en.htm#a79
30. види http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85
31. Agnes Callamrd, *A Methodology for Gender-Sensitive Research* (Amnesty International Publications and the International Centre for Human Rights and Democratic Development, 1999), 11.
- of Difference”, in *Journal of Vocational Behaviors*, vol. 50, issue 2, 141-348, edited by Elsevier Inc., 2005.
24. see Aaron Beck, *Prisoners of Hate: The Cognitive Basis of Anger, Hostility and Violence*, (New York: Harper Collins Publishers, 1999); Rene Denfeld, *Kill the Body, the Head Will Fall: A Closer Look at Women, Violence and Agression* (Warner Books, 1997); John Gottman and Neil Jacobson, *When Men Batter Women: New Insights into Ending Abusive Relationships* (Simon & Schuster, 1998); Lisa M. Locke and Charles I. Richman, “Attitudes Towards Domestic Violence: Race and Gender Issues,” in *Sex Roles: A Journal of Research*, (February, 1999).
25. <http://humanityquest.com/topic/Definitions/index.asp?theme1=family>, <http://www.brainydictionary.com/words/hu/husband174845.html>
26. Margareta Hyden, *Woman Bettering as a Martial Act. The Construction of a Violent Marriage* (Scandinavian University Press, 1994).
27. Charlotte, Burch, “Transforming Human Rights from a Feminist Perspective” in *Woman’s Rights, Human Rights*, eds. Julie Peters and Andrea Wolper (New York: Routledge, 1995), 14.
28. see http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc15_en.htm#a79
29. see http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc15_en.htm#a79
30. see http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85
31. Agnes Callamrd, *A Methodology for Gender-Sensitive Research* (Amnesty International Publications and the International Centre for Human Rights and Democratic Development, 1999), 11.

32. http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc2_en.htm
33. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100
34. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100
35. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100
36. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc18_en.htm#a108
37. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc18_en.htm#a108
38. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc23_en.htm#a150
39. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100
40. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100
41. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85
42. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85
43. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85
44. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85
45. за кратка споредба види <http://www.playboy.com/>, <http://www.hustler.com/>, <http://www.fhm.com/> as women's representations for men and <http://www.cosmomag.com/>.
32. http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc2_en.htm
33. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100
34. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100
35. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100
36. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc18_en.htm#a108
37. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc18_en.htm#a108
38. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc23_en.htm#a150
39. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100
40. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc17_en.htm#a100
41. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85
42. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85
43. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85
44. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85
45. for a brief comparison see <http://www.playboy.com/>, <http://www.hustler.com/>, <http://www.fhm.com/> as women's representations for men and <http://www.cosmomag.com/>.

com/, <http://www.elle.com/>, <http://www.vogue.co.uk> as women representations for women.

46. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85

47. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc15_en.htm#a79

48. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc15_en.htm#a79

49. види Andrea Dworkin, *Razboiul Impotriva Tacerii* (оригинален наслов *Letters from a War Zone*) (Iasi: Polirom, 2001); Margareta Hyden, *Woman Battering as a Marital Act. The Construction of a Violent Marriage* (Scandinavian University Press, 1994).

50. Andrea Dworkin, "Landscape of the Ordinary: Violence Against Women," in *Sisterhood is Forever: The Women's Anthology for a New Millenium*, ed. Robin Morgan (Washington Square Press, 2003), 58-70.

51. Georgina Ashworth, "The Silencing of Women," in *Human Rights in Global Politics*, eds. Tim Dunne and Nicholas J. Wheeler (Cambridge University Press, 1999), 261.

Библиографија:

Adams, Michelle and Scott Coltrane. "Work-Family Imagery and Gender Stereotypes: Television and the Reproduction of Difference", in *Journal of Vocational Behaviours*, vol. 50, Issue 2, (2005): 141-348.

Callamard, Agnes. *A Methodology for Gender-Sensitive Research*. Amnesty International Publications and the International Centre for Human Rights and Democratic Development, 1999.

Dunne, Tim and Nicholas J Wheeler, eds. *Human Rights*

com/, <http://www.elle.com/>, <http://www.vogue.co.uk> as women representations for women.

46. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc16_en.htm#a85

47. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc15_en.htm#a79

48. http://europa.eu.int/constitution/en/ptoc15_en.htm#a79

49. see Andrea Dworkin, *Razboiul Impotriva Tacerii* (original title *Letters from a War Zone*) (Iasi: Polirom, 2001); Margareta Hyden, *Woman Battering as a Marital Act. The Construction of a Violent Marriage* (Scandinavian University Press, 1994).

50. Andrea Dworkin, "Landscape of the Ordinary: Violence Against Women," in *Sisterhood is Forever: The Women's Anthology for a New Millenium*, ed. Robin Morgan (Washington Square Press, 2003), 58-70.

51. Georgina Ashworth, "The Silencing of Women," in *Human Rights in Global Politics*, eds. Tim Dunne and Nicholas J. Wheeler (Cambridge University Press, 1999), 261.

References:

Adams, Michelle, and Scott Coltrane, "Work-Family Imagery and Gender Stereotypes: Television and the Reproduction of Difference," in *Journal of Vocational Behaviours*, vol. 50, issue 2 (2005): 141-348.

Callamard, Agnes, *A Methodology for Gender-Sensitive Research*, Amnesty International Publications and the International Centre for Human Rights and Democratic Development, 1999.

Dunne, Tim and Nicholas J Wheeler, eds. *Human Rights*

in Global Politics, Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

Dworkin, Andrea. *Razboiul Impotriva Tacerii* (original title: *Letters from a War Zone*). Iasi: Polirom, 2001.

Hyden, Margareta. *Woman Battering as a Marital Act. The Construction of a Violent Marriage*. Scandinavian University Press, 1994.

Morgan, Robin, ed. *Sisterhood is Forever: The Women's Anthology for a New Millennium*, Washington Square Press, 2003.

Peters, Julie and Andrea Wolper, eds. *Women's Rights. Human Rights*, New York: Routledge, 1995.

http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc1_en.htm

<http://www.brainydictionary.com/>

<http://www.merriamdictionary.com/>

<http://www.sciencedirect.com/science/journal/00018791>

in Global Politics, Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

Dworkin, Andrea. *Razboiul Impotriva Tacerii* (original title: *Letters from a War Zone*). Iasi: Polirom, 2001.

Hyden, Margareta, *Woman Battering as a Marital Act. The Construction of a Violent Marriage*, Scandinavian University Press, 1994.

Morgan, Robin, ed., *Sisterhood is Forever: The Women's Anthology for a New Millennium*, Washington Square Press, 2003.

Peters, Julie and Andrea Wolper, eds. *Women's Rights. Human Rights*, New York: Routledge, 1995.

http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc1_en.htm

<http://www.brainydictionary.com/>

<http://www.merriamdictionary.com/>

<http://www.sciencedirect.com/science/journal/00018791>